

Koper, dne 27. 11. 2013

Zagovor doktorske disertacije

Spoštovani,

obveščamo vas, da bo

Drago Papler

zagovarjal doktorsko disertacijo z naslovom

Ekonomski učinki liberalizacije trga distribucije električne energije v Sloveniji

pod mentorstvom **prof. dr. Štefana Bojneca**,

dne **11. decembra 2013 ob 11.00**

v Kopru v predavalnici B3 (Trg Brolo).

Lepo pozdravljeni
Blaž Korent

Komisijo za zagovor doktorske disertacije (KZD) sestavljajo:

predsednik:

prof. dr. Egon Žižmond,

član in mentor:

prof. dr. Štefan Bojnec,

zunANJI član:

doc. dr. Henrik Gjerkeš (UNG CSIT).

UNIVERSITÀ DEL TRIESTE FACOLTÀ DI MANAGEMENT
UNIVERZA NA PRIMORSKEM FAKULTETA ZA MANAGEMENT
UNIVERSITY OF PRIMORSKA FACULTY OF MANAGEMENT

Domovinska 5, SI-61001 Koper
T: +386 (0)5 610 20 00
F: +386 (0)5 610 20 15
E: info@fm-kop.si
www.fm-kop.si

DOKTORSKA DISERTACIJA O EKONOMSKIH UČINKIH LIBERALIZACIJE TRGA ELEKTRIČNE ENERGIJE V SLOVENIJI

Dr. Drago Papler

Postopna deregulacija in liberalizacija trga distribucije električne energije sta vplivali na povečanje konkurence na trgu električne energije, kar je ob več ponudnikih zmanjšalo tržno koncentracijo. S povečanimi pritiski konkurentov na trgu električne energije je prišlo v začetni fazi po delnem odprtju trga z električno energijo za industrijo leta 2001 do znižanja realnih cen, po njegovem popolnem odprtju tudi za gospodinjstva leta 2007 pa so se realne cene električne energije povečale. Pričakovanja, da bo liberalizacija trga vplivala na realno znižanje cen električne energije, so bila bistveno večja kot kažejo empirični rezultati izvedene raziskave o ekonomskih učinkih liberalizacije trga distribucije električne energije v Sloveniji.

Z namenom testiranja temeljne teze raziskave so bile postavljene hipoteze, ki sem jih na osnovi zbranih sekundarnih in primarnih podatkov z izdelano kvantitativno analizo empirično testiral z merami za koncentracijo ter s statistično, regresijsko in faktorsko analizo. Uporabljeni so bili podatki časovnih vrst spremenljivk izvedene raziskave 1993–2010, za izračun realnih vrednosti so bili uporabljeni deflatorji.

Liberalizacija trga električne energije je povzročila spremembe v ponudbi, in sicer z začetnim porastom števila konkurentov. Stopnja koncentracije prodaje električne energije poslovnega in gospodinjanskega odjema je nihala po letih s tendenco zniževanja. Tržni deleži posameznih ponudnikov so se spreminjali in značilno znižali, prerazporedili so se med več dobavitelji. Spremenila se je struktura trga električne energije, saj so se zmanjšali tržni deleži dobaviteljev iz skupine distribucijskih podjetij, povečali pa so se tržni deleži novih trgovcev.

V začetnem obdobju odpiranja trga in vstopa novih konkurentov izven distribucije je prišlo do pričakovanega znižanja cen električne energije, po popolnem odprtju trga električne energije pa do zvišanja cen. S cenovno funkcijo sem ugotovil, da so stroški plač, stroški davkov in cena nadomestkov, kot je zemeljski plin, pozitivno vplivali na realno drobnoprodajno ceno električne energije.

S prihodkovno funkcijo sem ugotovil, da na prihodke podjetja najznačilneje vpliva prihodek od prodaje električne energije poslovnega odjema (industrija in ostali odjem).

S potrošno funkcijo sem ugotovil, da je prodaja električne energije v industriji tesno povezana z gospodarsko rastjo, ki jo izraža rast bruto domačega proizvoda. V gospodinjstvih je prodaja električne energije povezana z dohodki gospodinjstev in z opremljenostjo gospodinjstev s trajnimi potrošnimi dobrinami kot so gospodinjški aparati. Ker se poraba električne energije povečuje, dobivajo pomembno vlogo cene nadomestkov električne energije kot so zemeljski plin in naftni derivati ter učinkovite električne in strojne naprave, ki rabijo manj energije.

Kakovost ponudbe pri dobavi električne energije se je izboljšala. Do izraza so prišli dejavniki, ki vplivajo na oblikovanje cen, in sicer stroškovni elementi.

S stroškovno funkcijo sem ugotovil, da liberalizacija ni vplivala na zmanjšanje stroškov. Za konkurenčno poslovanje distribucijskega podjetja so pomembni stroški, na katere močno vplivajo nabavna cena električne energije oziroma stroški blaga in materiala, stroški dela in amortizacija. Liberalizacija trga električne energije ni vplivala na zmanjšanje realnih celotnih

stroškov, ampak jih je povečala, saj prilagajanja na prodajnem trgu zahtevajo vlaganja v informacijsko–komunikacijsko tehnologijo, blagovno znamko in promocijo.

S produkcijsko funkcijo sem potrdil pomen produktivnosti dela z značilno povezanostjo z vlaganji v kapital v obliki opredmetenih osnovnih sredstev in človeški kapital, ki izraža strokovno usposobljenost delovne sile, pridobljeno s številom let izobraževanja.

Povpraševanje po električni energiji na segmentiranih trgih distribucije električne energije je značilno povezano s cenami in dohodki, kar vpliva na zadovoljstvo uporabnikov.

S faktorsko analizo sem analiziral anketno raziskavo na podlagi 1506 vprašalnikov o konkurenčni dobavi električne energije in dejavnikih ponudbe električne energije. Z empirično analizo sem potrdil, da je uspešnost dobaviteljev električne energije na liberaliziranih trgih odvisna od zadovoljstva odjemalcev, ki se zrcali skozi odnos in svetovanje prodajnega osebja, ter dejavnikov kakovosti dobave električne energije skozi cenovno konkurenčnost, zanesljivo dobavo ter učinkovito rabo in stroške za električno energijo.

Dejavniki učinkovite ponudbe električne energije pa so značilno povezani s prepoznavnostjo dobaviteljeve konkurenčnosti in s poslovnim zaupanjem v ponudnikove razvojne in komercialne priložnosti.

Z doktorsko disertacijo nisem mogel povsem zavrniti temeljne teze, da liberalizacija trga distribucije električne energije povečuje konkurenčne pritiske, kar se odraža v cenah in dejavnikih, ki vplivajo na oblikovanje cen. Preko procesa proizvodnje, preko stroškov proizvodnje in preko povpraševanja na segmentiranih trgih distribucije električne energije pa ključno vlogo za uspešno dobavo dobivata konkurenčna cena in odnos do odjemalcev električne energije.